

Crna Gora

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu
i fitosanitarne poslove

Adresa: Serdara Jola Piletića 26
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 201 945
fax: +382 20 201 946

Br: 03-312/20-1707

23. april 2021. godine

SEKTORSKA ANALIZA

za utvrđivanje predloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava
za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz državnog budžeta u 2021. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioriternih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritne za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritna.

OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

Navesti u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ razvoj civilnog društva i volonterizma	☐ zaštita životne sredine
☐ smanjenje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivreda i ruralni razvoj
☐ zaštita lica sa invaliditetom	☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ održivi razvoj
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ nauka	☐ zaštita potrošača
☐ pomoć starijim licima	☐ umjetnost	☐ rodna ravnopravnost
☐ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ kultura	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ tehnička kultura	☐ borba protiv bolesti zavisnosti

druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje): Zaštita dobrobiti životinja i Zdravstvena zaštita bilja

PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2021. GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

Navesti prioritetne probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretne mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:

Problem 1: Nedovoljni kapaciteti državnih institucija i nevladinog sektora za zbrinjavanje napuštenih životinja

U Crnoj Gori postoji evidentan problem sa psima lualicama i napuštenim psima u pojedinim opštinama, iako je Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja, već od 2010. godine, propisana obaveza lokalnim upravama da ako nije osnovano sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimce), njegovo osnivanje i rad finansira jedna ili više jedinica lokalne samouprave u skladu sa njihovim potrebama. Međutim, do sada je registrovano 14 skloništa za napuštene životinje (kućne ljubimce).

Preciznije, član 26 Zakona o zaštiti dobrobiti životinja, nalaže da su „privremeni smještaj kućnih ljubimaca pansioni i skloništa za napuštene životinje. Pansione i skloništa mogu osnivati privredna društva i preduzetnici, odnosno druga pravna lica na lokacijama na kojima smještaj životinja neće narušavati javni red i mir. Objekti za privremeni smještaj kućnih ljubimaca moraju ispunjavati veterinarsko-sanitarne uslove. U objektima mora biti zaposleno lice osposobljeno za brigu o životinjama. U objektima za privremeni smještaj mora se obezbijediti zdravstvena zaštita životinja...“. Ovaj član nije u Crnoj Gori u potpunosti ispoštovan, posebno u pogledu osnivanja skloništa, iako je članom 27 jasno propisano da je „sklonište za napuštene životinje dužno da prima prijave o napuštenim i izgubljenim životinjama, organizuje samostalno ili u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave, sakupljanje i prevoženje izgubljenih i napuštenih životinja do skloništa, preuzme napuštenu i izgubljenu životinju i obezbijedi joj smještaj, obezbijedi veterinarsko-zdravstvenu zaštitu životinja, traži držaoce napuštenih i izgubljenih kućnih ljubimaca i udomljava kućne ljubimca, kao i da vodi evidencije o pronađenim životinjama i njihovom zbrinjavanju ili usmrćivanju.“ Takođe, članom 28 se propisuje da „ako nije osnovano sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimci) u skladu sa članom 26, njegovo osnivanje i rad finansira jedna ili više jedinica lokalne samouprave u skladu sa njihovim potrebama. Sakupljanje napuštenih i izgubljenih životinja organizuju i finansiraju jedinice lokalne samouprave“.

Međutim, lokalne samouprave do sada nisu bile u mogućnosti da sami ispunjavaju navedene zahtjeve, stoga je neophodno uključivanje NVO sektora, koji ima ekspertizu i administrativne kapacitete da pomogne u rješavanju ovog pitanja. Godinama unazad bilježimo sve veći broj ujedaja od strane kako vlasničkih pasa, tako pasa lualica, u svim crnogorskim opštinama. Prema analizama koje je radila Uprava, približno pola miliona eura je izdvojeno po osnovu obeštetnih zahtjeva za ujedaje pasa u 2019. godini.

Ove životinje igraju ulogu u prenošenju zoonotskih bolesti (uključujući bjesnilo), zagađenju (buka i fekalije), povećavanju rizika po ljudsko zdravlje kroz ugrize ili saobraćajne nesreće, kao i u povećavanju rizika po druge pse i ostale domaće životinje, uključujući i stoku. U nedostatku adekvatnih sredstava za njihovo zbrinjavanje, pribjegava se, nažalost, ilegalnim i opasnim mjerama, od kojih je najpopularnije trovanje pasa, praćeno neadekvatnim zbrinjavanjem uginulog leša.

Crna Gora je od maja 2016. godine uključena u projekat Svjetske organizacije za zdravlje životinja (OIE), koji doprinosi regionalnu kampanju radi podizanja svijesti o psima lualicama, sa namjerom da se podigne nivo informisanosti javnosti. U ovom projektu posebnu ulogu igra Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, koja ima zadatak da služi kao posrednik u implementaciji kampanje koja uključuje lokalnu upravu, privatne veterinare, prodavnice kućnih ljubimaca, škole, NVO i novinare, sa jasnom ulogom koja je dodijeljena svakom akteru.

U poslednjih nekoliko godina bilo je jako puno susreta sa predstavnicima nevladinog sektora koji se bave zaštitom napuštenih životinja, upoznati sa dosadašnjim i planiranim aktivnostima MPRR –UBHVFP, posebno u dijelu IPA 2014 projekta – „Podrška veterinarskom sektoru“, sa iskorjenjivanjem bjesnila kao jednim od glavnih ciljeva. NVO sektor je takođe bio uključen u kampanju „*Be his hero*“, koja se sastoji od radionica na temu odgovornog vlasništva sa djecom nižih razreda (treći i četvrti), u prisustvu nastavnog osoblja i predstavnika Uprava škola (maj 2017). Osim toga, U oktobru 2015 godine u Sarajevu /Bosna i Hercegovina održana je Taiex radionica na temu: „*Kontrola populacije pasa lualica*“, sa aspektom na obaveze lokalnih samouprava i nacionalne legislative Balkanskih zemalja koje su tada bile učesnice. Crna Gora je na ovu temu uzela učešće i na drugoj radionici održanoj u julu 2016 godine u Tirani/Albanija organizovanoj od strane OIE, kojom prilikom je predstavljena situacija u nasoj zemlji i date dalje smjernice za rješavanje ovog problema.

Takođe, u periodu od 13-15 juna 2018 godine organizovana je i treća radionica na temu: „*Kontrola populacije pasa lualica*“ u Beogradu /Srbija od strane OIE pri čemu su prezentovani pomaci u ovoj oblasti i planirane aktivnosti u narednom periodu u skladu sa smjericama OIE-a iz Poglavlja 7.7. Prema ovim preporukama rješenje adekvatnog pitanja kontrole populacije pasa lualica za zemlje jugoistočnog Balkana postavljen je kao krajnji rok 2025 godina što je prema trenutnoj procjeni realno očekivanje u odnosu na postojeće stanje na nacionalnom nivou.

Osim toga, kroz projekat IPA 2014 „*Jačanje veterinarskog sektora u Crnoj Gori*“ kao prioritetna oblast prepoznata je i potreba za izradom Startegije o kontroli populacije pasa sa čijom će se izradom odpočeto u januaru, 2019. godine kojom je prilikom radna grupa sa eksperima na projektu pripremila nacrt iste koja je data na razmatranje nacionalnom Savjetu za zaštitu životinja i nakon čega će dalje biti porcesuirana kroz organizaciju Javnih rasprava i na kraju usvajanja ovog strateškog dokumenta strane Vlade.

Podsjećamo da je Vlada Crne Gore je na sjednici od 24. maja 2018. godine donijela Odluku o osnivanju Savjeta za zaštitu životinja. Savjet za zaštitu životinja (u daljem tekstu Savjet) je osnovan radi praćenja razvoja naučnih i stručnih saznanja na području zaštite životinja i predlaganja načina poboljšanja zaštite životinja u Crnoj Gori, davanja stručnih mišljenja po pitanjima etike i zaštite životinja u postupcima upotrebe životinja za eksperimente. Savjet čine predsjednik i šest članova pri čemu je jedan član Savjeta je predstavnik kojeg imenuje

nevladin sektor. Cilj osnivanja Savjeta je traženje konkretnih reakcija i mjera, kojima će se doprinose rješavanju problema nedovoljne zaštite dobrobiti životinja, sa posebnim osvrtom na pse lualice, kao najaktuelnijim problemom u oblasti zaštite dobrobiti životinja.

Takođe, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove je u 2018 godini u saradnji sa nevladinim sektorom, preduzimala niz aktivnosti na stvaranju ambijenta za odgovorno držanje kućnih ljubimaca kao i unaprijeđenje zaštite životinja kroz dva Javna konkursa u dijelu zaštite dobrobiti životinja namijenjen NVO sektoru koji se bavi zaštitom dobrobiti životinja. Tako je kroz dva javna konkursa „Izgradnja i upravljanje skloništa za napuštene kućne ljubimce“ i „Prikupljanje i ažuriranje podataka o broju jedinki u populaciji pasa lualica“ za koje je opredijeljeno 100.000,00€ koje je prepoznato od starne Vlade kao prioritetna oblast za podršku i kojim je podržano devet nevladinih organizacija.

U 2019. godini, kroz javni konkurs *“Zaštita dobrobiti životinja u Crnoj Gori – program za promociju odgovornog vlasništva”* realizovana je podrška projekta NVO u dijelu zaštite dobrobiti životinja čijom će se realizacijom dati snažan doprinos da zajedničkim snagama nadležnih institucija, lokalnih samouprava i civilnog sektora ostavari unapređenja uslova u postojećim registrovanim skloništim za napuštene životinje (kućne ljubimce) i onim koji su u procesu registracije kao i edukacije - podizanja svijeti stanovništva na temu odgovornog vlasništava tj. generalno zaštite dobrobiti životinja.

Kroz javni konkurs *“Zaštita dobrobiti životinja u Crnoj Gori – program za promociju odgovornog vlasništva”* nevladinim organizacijama su dodijeljena sredstva, u ukupnom iznosu od 141.417,87€ za realizaciju projekata, i to: NVO: „Prijatelji životinja“ Podgorica, „RinTin Tin“ Podgorica, „Korina Animals“ Nikšić, „Spasi me“ Bar, „Rikijevo Carstvo“ Kolašin, „Mali-Veliki raj“ Podgorica, „Društvo za zaštitu životinja“ Podgorica, i „Aktiva zona“ Cetinje. Relizacija projekata je u toku, i traje godinu dana od dana potpisivanja ugovora (29. avgust, 2019. godine).

Program obuhvata niz povezanih aktivnosti, i to: promociju odgovornog vlasništva kroz pripremu i distribuciju materijala o odgovornom vlasništvu, organizovanje i sprovođenje kampanja koje će promovisati udomljavanje napuštenih životinja uz praćenje i ocjenu efikasnosti sprovedenog; sprovođenje javnih kampanja koje će promovisati sterilizaciju i kastraciju vlasničkih pasa; poboljšanje tehničkih uslova u skloništim za napuštene životinje (kućne ljubimce) upisanih u registar koji vodi Uprava ili skloništim koji su u postupku dobijanja dozvole, samostalno ili u saradnji sa lokalnom upravom; poboljšanje zaštite dobrobiti pasa u skloništim kroz aktivnosti socijalizacije i druge aktivnosti čime se povećavaju šanse za njihovo udomljavanje, u saradnji sa registrovanim skloništim za napuštene životinje (kućne ljubimce); subvecioniranje sterilizacija za napuštene pse u saradnji sa registrovanim veterinarskim ambulantom u opštinama na čijoj teritoriji nije osnovano skonište i/ili skloništim za napuštene životinje (kućne ljubimce) upisanim u registar koji vodi Uprava; edukacija i treninzi za humano upravljanje populacijom napuštenih životinja i odgovornog vlasništva; učešće u utvrđivanju brojnosti populacije napuštenih i izgubljenih životinja- napuštenih pasa i demografskih trendova u saradnji sa lokalnim samoupravama i doprinos održivosti skloništa kroz aktivnosti na prikupljanju sredstava za napuštene životinje.

U skladu sa Zakonom o veterinarstvu, proistekao je Pravilnik o identifikaciji pasa i mačaka te Pravilnik o načinu vođenja registra i izdavanju pasoša za kućne ljubimce. Uspostavljanje centralne baze odnosno sistema identifikacije i registracije kućnih ljubimaca, nadogradnjom

postojeće baze uspostavljena kontrola nad kućnim ljubimcima, mehanizam kontrole odgovornog vlasništva nad kućnim ljubimcima i sprovođenje kaznene politike prema neodgovornim vlasnicima, odnosno suzbijanje pojave koja se, nažalost, sve više uočava, a to je pojava napuštanja kućnih ljubimaca. Finansijska sredstva za nadogradnju elektronske baze za identifikaciju i registraciju kućnih ljubimaca (pasa) obezbijeđena su od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja kroz MIDAS (IPARD LIKE II).

Identifikacija i registracija pasa, značajna je za kvalitetnu zdravstvenu zaštitu pasa i daje mogućnost za dalje sprovođenje mjera za kontrolu populacije pasa i odgovorno vlasništvo nad njima. Akcija čipovanja i izdavanja pasoša za pse, sprovodi se na organizovan način, počela je na Svjetski dan borbe protiv bjesnila - 28. Septembra, 2019. godine, te je do polovine aprila, 2020. godine čipovano i vakcinisano 14 033 pasa. Identifikaciji pasa podliježu svi psi koji nijesu identifikovani u skladu sa propisima, kao i novorođeni psi, najkasnije 90 dana od datuma rođenja, odnosno prilikom prve vakcinacije protiv virusnih bolesti ili napuštanja legla. Identifikacija i registracija pasa sprovodi se kroz Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja koji se finansira iz Agrobudžeta. Participacija vlasnika je 2€ po obilježenom i vakcinisanom psu.

Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori u saradnji sa Upravom za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja organizovala više okruglih stolova u crnogorskim opštinama povodom kampanje za odgovorno držanje pasa - "Drug iz snova, a bez krova". Cilj okruglih stolova je bio da se zainteresovane strane informišu i edukuju o pitanjima vezanim za odgovorno vlasništvo i aktivno uključe u aktivnosti kampanje.

Zaključeno je da je potrebna bolja koordinacija lokalnih zajednica i nevladinog sektora po pitanju udomljavanja napuštenih pasa i potreba za obrazovanjem komunalnih službi. Posebnu pažnju treba, posvetiti daljem informisanju roditelja i djece o uslovima koje treba da ispuni odgovorni vlasnik. Konstatovano je da poruke kampanje i izrađeni materijali jasno i realno predstavljaju koncept odgovornog vlasništva, a da je slogan "Drug iz snova, a bez krova" zaživio u javnosti, pa se treba koristiti i u sljedećim kampanjama, kako bi se u ovoj oblasti postigao napredak.

U toku je rad na izradi novog zakona o zaštiti dobrobiti životinja. Cilj izrade Zakona o zaštiti dobrobiti životinja je dalje usaglašavanje sa propisima Evropske unije u oblasti zaštite dobrobiti životinja, zatim dodatno preciziranje pojedinih odredbi, posebno u dijelu ograničenja uočenih u toku implementacije zakonskog akta do sada, kao i stvaranje potpunog pravnog osnova za podzakonska akta u ovoj oblasti. U skladu sa zakonskim procedurama, izabran je predstavnik/ca nevladinog sektora kao član radne grupe za izradu zakona.

Svim gore navedenim aktivnostima daće se značajan doprinos unapređenju ove oblasti i nastaviti kontinuirana pozitivna saradnja sa civilnim sektorom u oblasti zaštite dobrobiti životinja.

Problem 2: Nedovoljno učešće NVO sektora u aktivnoj zaštiti zdravlja bilja, sprovođenju fitosanitarnih mjera i održivoj upotrebi pesticida

Biljnu proizvodnju u Crnoj Gori karakteriše veliki broj malih poljoprivrednih gazdinstava koja uzgajaju različite biljne kulture. Prema podacima Popisa poljoprivrede 2010, oko 14.000 gazdinstava se bavi proizvodnjom voća i povrća, što predstavlja 32.7% ukupnog broja poljoprivrednih gazdinstava. U skladu sa zvaničnim statističkim podacima za 2013. godinu, biljna proizvodnja obuhvata 12.513 ha.

Kada je zdravstvena zaštita bilja u pitanju, djelatnosti obuhvataju zaštitu bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom od djelovanja štetnih organizama; sprječavanje unošenja i širenja štetnih organizama i njihovo suzbijanje sprovođenjem fitosanitarnih mjera; otkrivanje i determinaciju štetnih organizama, obezbjeđivanje uslova za optimalnu proizvodnju i promet bilja; prognozno-izvještajne poslove; zaštitu životne sredine od posljedica djelovanja štetnih organizama; prikupljanje, čuvanje i razmjenu podataka i informacija; stalni nadzor nad biljem tokom vegetacije, biljnim proizvodima u skladištu i biljnim proizvodima tokom prevoza; praćenje štetnih organizama, procjenu rizika, upravljanje rizicima od štetnih organizama i njihovo suzbijanje, kao i sprovođenje bioloških mjera zdravstvene zaštite bilja; nadzor nad uništenjem i širenjem organizama štetnih za bilje i biljne proizvode; nadzor pri izvozu pošiljki bilja i biljnih proizvoda za koje druge zemlje psotavljaju posebne fitosanitarne zahtjeve; posebni nadzor nad štetnim organizimima, narolito fitosanitarni pregled, praćenje zdravstvenog stanja bilja i sistematsko istraživanje; pregled bilja i biljnih proizvoda na teritoriji Crne Gore i izdavanje biljnih pasoša, fitosertifikata i drugih dokumenata; sprovođenje fitosanitarnih mjera; edukaciju i podizanje svijesti stanovništva o zdravstvenoj zaštiti bilja.

Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti bilja, djelatnost zdravstvene zaštite obavljaju:

- nadležni organi državne uprave;
- naučno-istraživačke ustanove koje imaju licencu i koje ovlasti organ uprave nadležan za poslove zdravstvene zaštite bilja;
- privredna društva i preduzetnici koji ispunjavaju uslove i koji su registrovani za vršenje stručnih i tehničkih poslova u sprovođenju određenih fitosanitarnih mjera
- i držaoci bilja.

Držaoci bilja su dužni da:

- 1) radi otkrivanja pojave i sprječavanja širenja štetnih organizama obavezno pregleda gajeno bilje na površinama na kojima ih uzgaja (njiva, plantaža, rasadnik, bašta, zatvoreni prostor i sl.), samoniklo bilje, kao i biljne proizvode i objekte pod nadzorom, bilo da je njihov vlasnik ili ih na drugi način upotrebljava i postupa sa njima;
- 2) o svim novim i neuobičajenim pojavama ili sumnjama o prisustvu štetnih organizama obavijestiti organ uprave, odnosno druga lica koja obavljaju poslove zdravstvene zaštite bilja;
- 3) bez odlaganja preduzme mjere koje odredi organ uprave radi sprječavanja širenja, suzbijanja ili iskorjenjivanja štetnih organizama;

4) vodi evidenciju o preduzetim mjerama zaštite bilja.

U Crnoj Gori je prepoznat prostor za uključenje različitih udruženja poljoprivrednih proizvođača i pripadnika NVO sektora da pomognu držaocima bilja da ispune zakonske obaveze. NVO sektor može da doprinose promocijom i praktikovanjem aktivnog učešća u zdravstvenoj zaštiti bilja: nabavkom klopki za praćenje nekarantinske štetnih organizama, aktivnim učešćem u njihovom postavljanju, čuvanju i brojanju uhvaćenih jedinki, slanjem klopki fitosanitarnoj laboratoriji radi identifikacije štetnih organizama i određivanja datuma tretiranja, slanjem dobijenih izvještaja i podataka nadležnom organu za zdravstvenu zaštitu bilja itd.

Jedna od potreba se odnosi i na sprovođenje propisanih fitosanitarnih mjera suzbijanja ambrozije, korovske biljke koja ima negativan uticaj na biodiverzitet i ljudsko zdravlje jer izaziva alergije. Mjere koje su se preduzimale daju rezultate na lokacijama na kojima su se sprovodile tokom prethodnih vegetacijskih sezona. Osnovne mjere uništavanja i kontrole širenja ambrozije je mehaničko uklanjanje čupanjem biljke iz korijena koja je i ekološki najbezbjednija mjera, a obavlja se prije cvjetanja kao i košenje koje se bavlja se na visini do 5cm, jer ukoliko se pokosi na većoj visini ambrozija se lako regeneriše, pa može za 20-ak dana da ponovo cvjeta. Ovaj način suzbijanja je vremenski zahtjevan i iziskuje radnu snagu, a lica koja sprovode mjeru moraju zaštititi disajne ograne i kožu. NVO sektor može da doprinose promocijom i praktikovanjem aktivnog učešća organizovanjem akcija uništavanja ove biljke.

Takođe, prepoznata je i potreba za aktivnim učešćem u sprovođenju mjera predviđenih Nacionalnim planom za održivu upotrebu pesticida gdje efikasna implementacija zahjeva uključivanje različitih udruženja proizvođača i ostalih pripadnika NVO sektora da pomognu držaocima bilja odnosno korisnicima pesticida da ispune zakonske obaveze. Otpad koji nastaje upotrebom pesticida, odnosno ambalaža u koju su upakovani pesticidi mora se postupati se na način kojim se sprječava negativan uticaj na životnu sredinu u skladu sa propisom kojim se uređuje otpad (rukovanje i skladištenje pesticida i zbrinjavanje njihove ambalaže i ostataka i uputstvom o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida. NVO sektor može da doprinose promocijom i praktikovanjem aktivnog učešća u promociji održive upotrebe pesticida, a naročito u dijelu promocije postupanja sa otpadom odnosno promociju postupanja kako bi se opasan otpad preveo u neopasan i nabavku kontejnera (kanti) za odlaganje ambalaže na poljoprivrednim gazdinstvima, aktivnim učešćem u njihovoj dodjeli i promociji održivog postupanja sa ovom vrstom otpada, podaci o dodjeljenim kontejnerima dostavljaju se nadležnom organu za sredstva za zaštitu bilja radi daljeg praćenja postupaka odlaganja ove vrste otpada.

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji dodatno pojašnjavaju navedeni problem

Izvor(i) podataka

Problem 1:

1. Strategija Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za poglavlje 12 – Bezbednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika;
2. Zakon o veterinarstvu („Sl.list CG“, br. 30/12 48/15, 52/16 i

Problem 1:

1. Uprava za bezbednost hrane, veterinarske i fitosanitarne poslove
2. Ministarstvo zdravlja
3. Ministarstvo održivog razvoja i turizma

- 43/18)
3. Zakon o zaštiti dobrobiti životinja („Službeni list CG“, br. 14/08 i 47/15);
  4. Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju pansioni i skloništa za napuštene životinje („Službeni list CG“, br. 28/15);
  5. Pravilnik o načinu identifikacije pasa i mačaka ("Službeni list CG", br. 60/18)
  6. Pravilnik o načinu vođenja registra i izdavanju pasoša za kućne ljubimce("Službeni list CG", br. 53/15 i 28/17)
  7. IPA 2014 projekat: „Podrška veterinarskom sektoru“
  8. Nova inicijative OIE za kontrolu pasa lotalica
<http://www.oie.int/en/for-the-media/press-releases/detail/article/new-initiative-of-the-oie-to-control-stray-dog-population/>

Problem 2:

1. Strategija Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika
2. Nacionalni plan za održivu upotrebu pesticida
3. Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja ("Službeni list RCG", br. 28/06 i "Službeni list CG", br. 28/11 i 48/15);
4. Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja, širenja i suzbijanje štetnih organizama i listama štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom ("Službeni list CG", br. 39/11, 80/16 i 38/18);
5. Godišnji izvještaj o sprovođenju programa fitosanitarnih mjera
6. Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za suzbijanje i uništavanje korovske biljke ambrozija – *Ambrosia artemisiifolia* L. ("Sl. list CG“, broj 55/13)
7. Zakon o sredstvima za zaštitu bilja („Sl. list CG“, br. 51/08 i 18/14)
8. Uputstvo o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon

4. Agencije za zaštitu životne sredine
5. Nevladine organizacije u oblasti zaštite životinja
6. Lokalna samouprava
7. Dnevna štampa, internet portali i website
8. Izvještaji Evropske komisije i Delegacije Evropske unije u Podgorici

Problem 2:

1. Uprava za bezbjednost hrane, veterinarske i fitosanitarne poslove
2. Držaoci bilja
3. Korisnici pesticida
4. Lokalna samouprava
5. Dnevna štampa, internet portali i website
6. Izvještaji Evropske komisije i Delegacije Evropske unije u Podgorici

upotrebe pesticida.

Navesti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkama 1. i 2. kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
<p>Problem 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Strategija Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika 2. Zakon o veterinarstvu („Sl.list CG“, br. 30/12 48/15, 52/16 i 43/18) 3. Zakon o zaštiti dobrobiti životinja („Službeni list CG“, br. 14/08 i 47/15); 4. Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju pansioni i skloništa za napuštene životinje („Službeni list CG“, br. 28/15); 5. Pravilnik o načinu identifikacije pasa i mačaka("Službeni list CG", br. 60/18) 6. Pravilnik o načinu vođenja registra i izdavanju pasoša za kućne ljubimce("Službeni list CG", br. 53/15 i 28/17)	<p>Problem 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poglavlje II Implementacija sekcija B Veterinarska politika- 8 Dobrobit životinja, Poglavlje III Razvoj administrativnih kapaciteta sekcija B Obuke https://www.eu.me/mn/12/12-dokumenti?download=1575:strategija-crne-gore-za-transpoziciju-i-implementaciju-pravne-tekovine-evropske-unije-za-poglavlje-12-bezbjednost-hrane-veterinarstvo-i-fitosanitarni-nadzor 2. https://pn2.propisi.net/Service/GetContent.ashx/abc/abc/rp_lat/42/?l=1&doctype=rp&doclink=42832&print=1 3. https://pn2.propisi.net/Service/GetContent.ashx/abc/abc/rp_lat/21/?l=1&doctype=rp&doclink=21640&print=1 4. https://pn2.propisi.net/Service/GetContent.ashx/abc/abc/rp_lat/21/?l=1&doctype=rp&doclink=21640&print=1 5. https://pn2.propisi.net/Service/GetContent.ashx/abc/abc/rp_lat/78/?l=1&doctype=rp&doclink=78268&print=1 6. https://pn2.propisi.net/Service/GetContent.ashx/abc/abc/rp_lat/62/?l=1&doctype=rp&doclink=62734&print=1

Problem 2:

1. Strategija Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika
2. Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja ("Službeni list RCG", br. 28/06 i "Službeni list CG", br. 28/11 i 48/15);Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja, širenja i suzbijanje štetnih organizama i listama štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom ("Službeni list CG", br. 39/11, 80/16 i 38/18);
3. Strategija Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika
4. Nacionalni plan za održivu upotrebu pesticida
5. Zakon o sredstvima za zaštitu bilja („Sl. list CG”, br. 51/08 i 18/14)
6. Uputstvo o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida.

Problem 2

1. Poglavlje II Implementacija, Sekcije A – Bezbjednost hrane i F – Fitosanitarna politika
http://eupregovori.bos.rs/progovori-o-pregovorima/uploaded/10%20IX%2015%20-%20Strategija%20usvojena%20na%20Vladi_1.pdf
2. <http://www.fito.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=149243&rType=2&file=zakon%20o%20zdravstvenoj%20za>
3. [http://www.upravacarina.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=165809&rType=2&file=Pravilnik%20o%20fitosanitarnim%20mjerama%20za%20spriecavanje%20uno%C4%8Davanje%20uno%C5%A1enja%20%C5%A1tetnih%20organizama%20\(SICG%2039-2011\).pdf](http://www.upravacarina.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=165809&rType=2&file=Pravilnik%20o%20fitosanitarnim%20mjerama%20za%20spriecavanje%20uno%C4%8Davanje%20uno%C5%A1enja%20%C5%A1tetnih%20organizama%20(SICG%2039-2011).pdf)

Objasni na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkama 1. i 2., kako se planira praćenje i vrednovanje njihovog doprinosa rješavanju pomenutih problema. Navesti konkretne mjerljive pokazatelje/indikatore (informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci), kojima se planira mjerenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvor u kojem su takvi podaci dostupni.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
Problem 1: Nevladine organizacije koje se bave zaštitom	Problem 1: - smanjenje broja napuštenih pasa i	Problem 1: 1. Centralni registar i elektronska baza

<p>napuštenih životinja mogu doprinijeti održivom upravljanju i rješavanju problema populacije napuštenih životinja kroz nastavak aktivnosti u saradnji sa nadležnim institucijama i lokalnim samoupravama u:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utvrđivanju brojnosti populacije, prikupljanju podataka napuštenih i izgubljenih životinja – napuštenih pasa i demografskih trendova u saradnji sa lokalnim upravama; - procjena stanja napuštenih životinja; - edukacije i treninzi za držaoce/vlasnike životinja u cilju podizanja svijesti i unapređenja uslova smještaja, ishrane i njege; - izgradnja i upravljanje skloništima, samostalno ili u saradnji sa lokalnom upravom; - doprinos održivosti skloništa kroz aktivnosti na prikupljanju finansijskih sredstava i hrane za životinje; - promocija odgovornog vlasništva i udomljavanja napuštenih životinja; - promociju odgovornog vlasništva kroz pripremu i distribuciju materijala o odgovornom vlasništvu, organizovanje i sprovođenje kampanja koje će promovisati udomljavanje napuštenih životinja uz praćenje i ocjenu efikasnosti sprovedenog od strane nadležnog tijela, u ovom slučaju UBHVFP; - sprovođenje javnih kampanja koje će promovisati sterilizaciju i kastraciju vlasničkih pasa; 	<p>mačaka na određenom prostoru (grad, naselje, opština) za minimum 20% i povećanje procenta vlasničkih pasa i mačaka (udomljavanje) za minimum 10%</p> <ul style="list-style-type: none"> - izgradnja, unapređenje uslova i održivo upravljanje registrovanim skloništima čiji su poslovi rada i organizacije povjereni lokalnim samoupravama kao i ona koja su u predhodnoj godini podržana od strane MPRR i UBHVFP i nalaze se u procesu registracije sa naročitim fokusom na one lokalne uprave koje nemaju organizovan rad i izgrađena skloništa - povećanje broja sterilisanih kućnih ljubimaca(pasa i mačaka) za 30% - povećan nivo edukacije i širenje svijesti o problemu napuštenih životinja 	<p>podataka – identifikacija i registracija životinja i registri Uprave;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Izvještaji Uprave za bezbjednost hrane, veterinarske i fitosanitarne poslove 3. Izvještaji Ministarstva zdravlja 4. Pismena reagovanja Nevladinih organizacije u oblasti zaštite životinja 5. Dnevna štampa, internet portali i website/press clipping 6. Izvještaji Evropske komisije
---	--	--

- poboljšanje tehničkih uslova u skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) upisanih u registar koji vodi Uprava ili skloništima koji su u postupku dobijanja dozvole, samostalno ili u saradnji sa lokalnom upravom;
- poboljšanje zaštite dobrobiti pasa u skloništima kroz aktivnosti socijalizacije i aktivnosti čime se povećavaju šanse za njihovo udomljavanje, u saradnji sa registrovanim skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce);
- subvecioniranje sterilizacija za napuštene pse u saradnji sa registrovanim veterinarskim ambulancama u opštinama na čijoj teritoriji nije osnovano sklonište i/ili skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) upisanim u registar koji vodi Uprava;
- edukacija i treninzi za humano upravljanje populacijom napuštenih životinja i odgovornog vlasništva;
- doprinos održivosti skloništa kroz aktivnosti na prikupljanju sredstava za napuštene životinje;
- kontrola populacije mačaka u urbanim sredinama (sterilizacije, vakcinacije, edukacija stanovništva i organizovanje brige o tim mačkama);
- uspostavljanje centra za pomoć i rehabilitaciju divljih životinja;

Problem 2:

<p>Problem 2:</p> <p>Nevladine organizacije koje:</p> <p>2.1 okupljaju poljoprivredne proizvođače bilja, kao i one koje promovišu zdravu životnu sredinu i koji mogu doprinijeti rješavanju problema sa nekarantinski štetnim organizmima u uzgoju: masline, vinova loza, citrusi, ukrasno bilje i druge biljne vrste na sljedeće načine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivno učešće u zdravstvenoj zaštiti bilja; - nabavka klopki za praćenje štetnih organizama; - aktivno učešće u postavljanju i čuvanju klopki; - aktivno učešće u brojanju uhvaćenih jedinki; - slanje klopki Fitosanitarnoj laboratoriji radi identifikacije štetnih organizama i kao dopunske informacije za sprovođenje monitoringa određenih štetnih organizama a u cilju određivanja tačnih termina tretiranja; - slanje izvještaja o broju štetnih organizama. 	<p>Problem 2:</p> <p>2.1</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabavka odgovarajućih klopki i po potrebi ogovarajućih atraktanata za praćenje štetnih organizama; - određivanje minimum 3 lokaliteta na jednom ispitivanom području sa GPS koordinatama na kojima će biti postavljene klopke za praćenje štetnog organizma prilikom čega se izuzimaju lokaliteti koje prati Fitosanitarna laboratorija; - minimum 3 izvještaja o broju štetnih organizama i radu na terenu dostavljeni organu uprave nadležnom za zdravstvenu zaštitu bilja; - minimum 30 klopki (dat je minimalni broj koji treba da zavisi od potrebe i da je u skladu sa preporukama za praćenje određenog štetnog organizama) sa oznakama GPS koordinata, datumom, nazivom lokaliteta sa skicom postavljenjih klopki, koje se dostavljaju Fitosanitarnoj laboratoriji; - minimum 3 javne promocije (dnevna štampa, radio, televizija, internet stranica i slično) o aktivnostima u periodu praćenja štetnog organizma; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izvještaji Uprave za bezbjednost hrane, veterinarske i fitosanitarne poslove 2. Analize rada Fitosanitarnе laboratorije 3. Pismena reagovanja udruženja uzgajivača bilja 4. Izvještaji lokalnih samouprava 5. Dnevna štampa, internet portali i website/press clipping 6. Izvještaji Evropske komisije
---	--	--

<p>2.2 promovišu zdravu životnu sredinu mogu doprinijeti rješavanju problema na sljedeće načine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivnim učešćem u ograničavanju akcija uništavanja ambrozije na odobrenim lokacijama; - štampanjem flajera koji promovišu mjere borbe odnosno propisane fitosanitarne mjere; - aktivnim učešćem u distribuciji flajera; - slanjem dobijenih podataka nadležnom organu za zdravstvenu zaštitu bilja radi daljeg praćenja. <p>2.3 okupljaju poljoprivredne proizvođače bilja i promovišu zdravu životnu sredinu mogu doprinijeti rješavanju problema na sljedeće načine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivnim učešćem u mjerama predviđenim Nacionalnim planom za održivu upotrebu pesticida; - nabavkom kanti/kontejnera za odlaganje ambalaže na poljoprivrednim poljoprivrednim gazdinstvima; - aktivnim učešćem u dodjeli nabavljenih kanti/kontejnera i promociji održivog postupanja sa ovom vrstom otpada; - podaci o dodjeljenim kontejnerima sa izvještajem o radu dostavljaju se nadležnom organu za sredstva za zaštitu bilja radi daljeg praćenja 	<p>2.2</p> <ul style="list-style-type: none"> - određivanje minimum 10 mjesta sa GPS koordinatama na kojima će biti organizovane akcije uništavanja ambrozije na određenim lokacijama; - minimum 3 izvještaja o izvršenim akcijama uništavanja ambrozije na određenim lokacijama; - minimum 5 javnih promocija (radio, televizija, internet stranica i slično) o aktivnostima za uništavanja ambrozije; <p>2.3</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabavka kanti/kontejnera za za odlaganje ambalaže na poljoprivrednim poljoprivrednim gazdinstvima; - aktivnim učešćem u dodjeli kanti/kontejnera; - minimum 5 javnih promocija (radio, televizija, internet stranica i slično) o aktivnostima za uništavanja ambrozije; - minimum 3 izvještaja sa podacima o dodjeljenim kontejnerima. 	
---	---	--

<p>postupaka odlaganja ove vrste otpada radi ispunjavanja i ciljeva zacrtanih Nacionalnim planom za održivu upotrebu pesticida.</p> <p>Praćenje i vrednovanje doprinosa NVO u rješavanju pomenutog problema će biti pod nadzorom Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove.</p>		
---	--	--

OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

Naveći ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2021. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija koji se planiraju financirati.

Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2021. godini	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
<p>Problem 1:</p> <p>Osnovni strateški cilj je unapređenje uslova zaštite dobrobiti svih životinja kroz saradnju sa nadležnim institucijama i NVO organizacijama koje se bave zaštitom dobrobiti životinja, kao i u dijelu koji se tiče:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Edukacije 2. Legislative 3. Registracije i identifikacije napuštenih životinja i životinja u skloništima koje su u nadležnosti NVO-a 4. Sterilizacija i kontracepcija 5. Izgradnja i upravljanje skloništima/prihvatištima i 	<p>Problem 1:</p> <p>Nevladine organizacije imaju veoma važnu ulogu u implementaciji nacionalne Strategije za kontrolu populacije pasa kao i učešću u izradi lokalnih planova u saradnji sa lokalnim upravama, a prema potrebama i specifičnostima istih, koja se ogledaju kroz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - procjena stanja napuštenih životinja; - izgradnja i upravljanje skloništima/prihvatištima, samostalno ili u saradnji sa lokalnom upravom; - doprinos održivosti skloništa/prihvatišta kroz aktivnosti na prikupljanju finansijskih sredstava i hrane za životinje;

odgajivalištima za napuštene/izgubljene životinje, kao i rehabilitacija sa mogućnošću daljeg zbrinjavanja/udomljavanja/vraćanja u prvobitna staništa

6. Vakcinacija i veterinarski tretmani
7. Udomljavanje
8. Kontrola pristupima izvorima hrane

- promociju odgovornog vlasništva kroz pripremu i distribuciju materijala o odgovornom vlasništvu, na osnovu kampanje „Drug iz snova, a bez krova“; organizovanje i sprovođenje kampanja koje će promovisati udomljavanje napuštenih životinja uz praćenje i ocjenu efikasnosti sprovedenog;
- sprovođenje javnih kampanja koje će promovisati sterilizaciju i kastraciju vlasničkih pasa;
- poboljšanje tehničkih uslova u skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) upisanih u registar koji vodi Uprava ili skloništima koji su u postupku dobijanja dozvole, samostalno ili u saradnji sa lokalnom upravom;
- poboljšanje zaštite dobrobiti pasa u skloništima kroz aktivnosti socijalizacije i aktivnosti čime se povećavaju šanse za njihovo udomljavanje, u saradnji sa registrovanim skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce);
- subvecioniranje sterilizacija za napuštene pse u saradnji sa registrovanim veterinarskim ambulancama u opštinama na čijoj teritoriji nije osnovano sklonište i/ili skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) upisanim u registar koji vodi Uprava;
- edukacija i treninzi za humano upravljanje populacijom napuštenih životinja i odgovornog vlasništva;
- doprinos održivosti skloništa kroz aktivnosti na prikupljanju sredstava za napuštene životinje.
- kontrola populacije mačaka u urbanim sredinama (sterilizacije, vakcinacije, edukacija stanovništva i organizovanje brige o tim mačkama);
- uspostavljanje centra za pomoć i rehabilitaciju divljih životinja.

Predlog aktivnosti:

1. Učešće u sprovođenju nacionalne Strategije za kontrolu populacije pasa kao i učešće pri izradi lokalnih planova u saradnji sa lokalnim upravama, a prema potrebama i specifičnosti istih;
2. Učešće u utvrđivanju brojnosti i praćenju stanja u populaciji napuštenih i izgubljenih životinja – pasa lutilica;

Problem 2:

Glavni strateški cilj je obezbjeđivanje stabilnog statusa u odnosu na štetne organizme bilja, u cilju opšteg interesa sa jedne i ispunjavanju standarda propisanih kroz tekovinu Poglavlja 12 u procesu pregovora Crne Gore sa EU i ispunjavanju Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida.

3. poboljšanje zaštite dobrobiti životinja u skloništima/prihvatilištima kroz aktivnosti socijalizacije i aktivnosti čime se povećavaju šanse za njihovo udomljavanje/vraćanje na prvobitno stanište, u saradnji sa registrovanim skloništima/prihvatilištima za napuštene životinje;
4. Učešće u edukacijama i treninzima za humano upravljanje populacijom napuštenih životinja i odgovornog vlasništva, u saradnji sa nadležnim institucijama, i odobrenje UBHVFP.

Problem 2:

Aktivno uključivanje i učešće što većeg broja držaoca bilja u NVO projekte. Nevladine organizacije

2.1 koje okupljaju poljoprivredne proizvođače bilja i one koje promovišu zdravu životnu sredinu i koje mogu doprinijeti u:

- otkrivanju pojave i sprječavanje širenja štetnih organizama;
- vršenju pregleda gajenog bilja na površinama na kojima ih uzgaja (njiva, plantaža, rasadnik, bašta, zatvoreni prostor i sl.), samoniklo bilje, kao i biljne proizvode i objekte pod nadzorom;
- obavještavanju o svim novim i neuobičajenim pojavama ili sumnjama o prisustvu štetnih organizama;
- efikasnom preduzimanju mjera koje odredi organ uprave radi sprječavanja širenja, suzbijanja ili iskorjenjivanja štetnih organizama;
- vođenju evidencije o preduzetim mjerama zaštite bilja.

2.2 promovišu zdravu životnu sredinu mogu doprinijeti rješavanju problema na sljedeće načine:

- aktivnim učešćem u ogranizovanjem akcija uništavanja ambrozije na odobrenim lokacijama,
- štampanjem flajera koji promovišu mjere borbe odnosno propisane fitosanitarne mjere,
- aktivnim učešćem u distribuciji flajera,

2.3 okupljaju poljoprivredne proizvođače bilja i promovišu zdravu

	<p>životnu sredinu i koje mogu doprinijeti rješavanju problema na sljedeće načine: mogu doprinijeti rješavanju problema na sljedeće načine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivnim učešćem u mjerama predviđenim Nacionalnim planom za održivu upotrebu pesticida; - nabavkom kanti/kontejnera za odlaganje ambalaže na poljoprivrednim poljoprivrednim gazdinstvima; - aktivnim učešćem u njihovoj dodjeli i promociji održivog postupanja sa ovom vrstom otpada; - podaci o dodjeljenim kontejnerima dostavljaju se nadležnom organu za sredstva za zaštitu bilja radi daljeg praćenja postupaka odlaganja ove vrste otpada radi ispunjavanja i ciljeva zacrtanih Nacionalnim planom za održivu upotrebu pesticida.
--	--

JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

Navesti javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2021. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti, uz prijedlog potrebnih iznosa, kao i naziv odnosno klasifikacijsku oznaku budžetkog programa/aktivnosti na kojoj će se planirati sredstva za finansiranje programa/projekata NVO (navesti i naziv nove aktivnost/programa u budžetu, ako još ne postoji). Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa kojim će se doprinijeti u ostvarenju cilja	Iznos (EUR)	Naziv programa/ aktivnosti u budžetu	Klasifikacijska oznaka programa/ aktivnosti u budžetu	Drugi organi državne uprave s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
„Unapređenje uslova zaštite dobrobiti životinja u Crnoj Gori” za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija u oblasti zaštite dobrobiti životinja	150.000,00	/	/	Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove; Lokalne samouprave

“Neka bude zeleno: zdravstvena zaštita bilja i održiva upotreba pesticida“	50.000,00	/	/	Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove
Ukupno	200.000,00			

Navesti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se financirati putem javnog konkursa. Ukratko opisati korisnike navodeći glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2021. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe

Glavnu grupu korisnika čine nevladine organizacije koje djeluju u sljedećim oblastima: zaštita životinja, očuvanju životne sredine, voćarstvo, maslinarstvo, ratarstvo i povrtarstvo, vinogradarstvo, pčelarstvo, organska proizvodnja, mješovita proizvodnja, tradicionalni i specifični proizvodi, stočarstvo

Multiplikatori:

- pojedinačni poljoprivredni proizvođači
- udruženja poljoprivrednih proizvođača
- nevladine organizacije u oblasti zaštite životinja
- veterinari
- mediji (urednici i novinari)
- privredna i strukovna udruženja
- lokalne samouprave
- turističke organizacije

Mladi

- osnovci
- srednjoškolci
- studenti

Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira financirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
Naziv javnog konkursa	Očekivani broj projekata/ugovora
1. „Unapređenje uslova zaštite dobrobiti životinja u Crnoj Gori” za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija u oblasti zaštite dobrobiti životinja	5 - 10
2. „Neka bude zeleno: zdravstvena zaštita bilja i održiva upotreba pesticida“	20

Navesti najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Najniži iznos za projekat/program	Najviši iznos za projekat/program
1. ~ 8.000,00	~ 30.000,00
2. 1.500,00	2.000,00

KONSULTACIJE SA ZAINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Navesti na koji način je u skladu sa Uredbom obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koji su učestvovali u konsultacijama

1. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

Navesti broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu tokom 2021. godine, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica koji su zapošljeni na puno radno vrijeme na tim poslovima	Broj službenika/ica* koji povremeno rade na tim poslovima	Broj spoljnih saradnika* na poslovima sprovođenja javnog konkursa i praćenja finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	Imena osoba zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija
1. „Unapređenje uslova zaštite dobrobiti životinja u Crnoj Gori” za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija u oblasti zaštite dobrobiti životinja	/	/	/	<p>3</p> <p>Vesna Radusinović vesna.radusinovic@ubh.gov.me</p> <p>Slavica Jovović slavica.jovovic@ubh.gov.me</p> <p>Ivan Ivanović ivan.ivanovic@ubh.gov.me</p>
2. “Neka bude zeleno: zdravstvena zaštita bilja i održiva upotreba pesticida“	/	/	/	<p>3</p> <p>Vesna Novaković vesna.novakovic@ubg.gov.me</p> <p>Tamara Popović tamara.popovic@ubh.gov.me</p> <p>Milka Petrušić milka.petrusic@ubh.gov.me</p>

* Navesti izdvajaju li se posebna sredstva za njihov rad na ovim poslovima i o kojim iznosima se radi.

Ovjera direktorice :

Vesna Daković

/Ime i prezime/

_____

M.P.

Potpis